

Список використаних джерел:

1. Біляковська О.В. Освітня міграція українців до Польщі. Соціально-економічні та етнокультурні наслідки міграції для України : зб. матеріалів наук.-практ. К.: НІСД, 2017. С. 231–237.
2. Болонський процес, навчальна мобільність і трудова міграція . URL: http://biznespro.ua/print_full.php.id=1045
3. Краузе О. Зовнішня трудова міграція населення України. Галицький економічний вісник. 2020. № 9 (27). С. 26–34.
4. Майданік І.П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав. К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2018. 206 с.
5. Соціологи: Більшість української молоді – потенційні трудові мігранти. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2091427.html>
6. Перспективні українці дедалі частіше виїжджають за кордон : статистика. – 2020. URL: <http://svitua.com.ua/news/201701/2236-perspektyvni-ukrayinci-dedali-chastishe-vuyizhdzhayut>

Христина САВКА

студентка Західноукраїнського
національного університету

Науковий керівник: **Наталія СТАХОВА**

УКРАЇНА ТА ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їхній вплив. Після останнього розширення ЄС Україна стала безпосереднім сусідом Євросоюзу. Це відкриває нові можливості для поглиблення співпраці між Україною та ЄС. Узагалі неможливо розглядати майбутнє України поза європейським та світовим розвитком, саме тому євроінтеграція та членство в Європейському Союзі є найголовнішою стратегічною метою нашої держави. Співпраця з ЄС є одним зі способів зміцнення позицій країни у світовій системі міжнародних відносин, засобом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої та демократичної держави. Інтеграційні процеси самі по собі є складними процесами, саме тому необхідно зрозуміти, що отримає Україна

від співпраці з ЄС, які проблеми виникнуть на шляху до членства в ЄС і які очікувані перспективи від співробітництва в сучасних умовах.

Інтеграція України до ЄС є доволі непростим питанням, адже вона відбувається досить тривалий період, хоча й зрозуміло, що цей процес не може проходити швидко. Не один рік в Україні точилися дискусії щодо її інтеграційного вибору, тобто вибору моделі інтеграції: європейської чи євразійської. Революція гідності, анексія Криму та військові дії на сході України остаточно усунули полярність руху Захід – Схід і, нарешті, визначили наші інтеграційні пріоритети до європейського шляху розвитку. Інтеграційний вибір будь-якої країни має щонайменше три аспекти: правовий, економічний, політичний. Для України ці три аспекти мають особливе значення. Правовий аспект – це збереження суверенітету і державності, економічний – розвиток країни і добробут народу, політичний – це забезпечення цивілізаційного майбутнього Українського народу.

На мою думку, перш ніж розглядати переваги та недоліки інтеграції України в ЄС, варто проаналізувати думку експертів із цього питання та обізнаність нашого суспільства. Згідно з результатами з'ясування експертної думки, можна визначити, що існують певні перешкоди на шляху поглиблення інтеграційних процесів між Україною та Європейським Союзом.

По-перше, це низький рівень поінформованості громадян про ЄС, населення України має рівень поінформованості загалом незадовільний, водночас 36% опитаних констатують загалом задовільний рівень володіння українцями інформацією щодо ЄС. Достатній рівень поінформованості українців підтвердили тільки 3% опитаних, а 11% вважають, що українці зовсім не володіють інформацією про ЄС.

По-друге, сумніви стосовного того, що євроінтеграція матиме вигоду для всього населення України. На думку 26% експертів, інтеграція України до ЄС є найбільш вигідною для країн – членів ЄС, які хочуть підвищити свій геополітичний вплив і використовувати ресурси України у своїх інтересах.

По-третє, проблемою виступають вимоги Європейського Союзу й узагалі можливе розірвання стосунків із Росією та країнами СНД.

По-четверте, у населення є занепокоєність щодо конкурентоспроможності українських товарів на європейському ринку та еміграції робочої сили. Так, 24% експертів вважають, що внаслідок поглиблення співпраці з ЄС Україні загрожуватимуть висока конкуренція на європейському ринку продовольчих і промислових товарів, що залишить українську продукцію без шансів, та відтік значної маси кваліфікованих кадрів за кордон.

По-п'яте, сьогодні наріжний камінь розвитку відносин Україна – ЄС – це правосуддя, корупція та організована злочинність, і ці вимоги буде важко задовольнити Україні.

Стосовно аналізу загальнонаціонального опитування, яке здійснювалося у травні 2018 р. соціологічною компанією GfK Ukraine у рамках реалізації проекту «Програма сприяння громадській активності «Долучайся!» та міжнародною організацією Раєт в Україні. Участь в опитуванні взяли не менше 2 тис. осіб на всій території України, крім тимчасово окупованого Криму та непідконтрольних територій Донецької та Луганської областей.

Дослідження показує, що для 30% мешканців України повне членство у ЄС бачиться найкращою моделлю для зближення. Головними перешкодами називають брак коштів і хабарництво. Наступна відповідь за популярністю щодо моделі зближення з ЄС – вільна торгівля без жодних обмежень (21%). І третя відповідь – влаштовує нинішній ступінь відносин (20%), а 14% вважають, що треба відмовитися від зближення з ЄС.

При цьому якщо на Заході 54% бажають повного членства у ЄС, то на Сході України лише 13% бажають повного членства, а чверть опитаних на сході проти такого членства. Крім того, 40% українців вважають, що євроінтеграція буде успішною, якщо вони бачитимуть краще обслуговування в лікарнях, комфортний громадський транспорт, соціальну інфраструктуру. Також, згідно з опитуванням, головними перешкодами для євроінтеграції в областях українці вважають брак коштів і хабарництво місцевих чиновників (по 37%).

Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню соціальних умов України до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя і добробуту населення. У культурно-цивілізаційному аспекті євроінтеграція – це шлях до активізації взаємообміну між українською і західноєвропейськими культурами, одночасне становлення України й як інтегрованої частини глобального суспільства, й як національної держави. Членство в ЄС гарантує зміцнення національної безпеки України, захист її від агресії та територіальних претензій.

Сьогодні основними напрямками співробітництва між Україною та ЄС є енергетика, інвестиції, торгівля. Із погляду співробітництва між Україною та ЄС варто розглянути допомогу ЄС Україні. Європейський Союз є найбільшим донором України. Обсяг наданої ним безвідплатної технічної та фінансової підтримки лише з 1991 р. перевищив 4 млрд. євро і постійно зростає.

Підтримка Євросоюзу стосується надзвичайно широкого кола сфер: макрофінансової стабільності, державного управління, розвитку громадянського суспільства, економіки, енергетики, захисту довкілля, регіонального розвитку, освіти тощо. ЄС різко збільшив Україні допомогу з 2014 р., враховуючи складну економічну ситуацію та військові дії на сході держави. Загальний пакет допомоги на 2014–2020 рр. становить близько 11 млрд. євро. Завдяки наданій технічній та фінансовій допомозі Україна з 2014 р. розпочала реалізацію

амбіційної програми реформ, метою якої є стабілізація економіки та поліпшення рівня життя громадян.

Одночасно з ЄС допомогу Україні надають інші міжнародні організації та країни. Світовий банк відіграє важливу роль у стимулюванні реформ та наданні консультаційної підтримки. МВФ часто виступає як каталізатор нагальних реформ, які сприяють макроекономічній та фінансовій стабільності. Найбільшими країнами-донорами є США, які надали технічну допомогу в розмірі 450 млн. дол. у 2017 р., Канада, Німеччина, Японія, Швейцарія та Швеція. Фінансування надається переважно для проектів технічної допомоги. Основними напрямками технічної допомоги є ядерна безпека, національна безпека та оборона, врядування та громадянське суспільство, регіональний розвиток.

До пріоритетних реформ належить протидія корупції, реформування судової системи, конституційна та виборча реформи, поліпшення бізнес-клімату та підвищення рівня енергоефективності, а також реформа державного управління, у тому числі заходи щодо централізації. ЄС виділив пакет у розмірі 12,8 млрд. євро з метою забезпечення підтримки реформ за умови щодо забезпечення Україною безперервного прогресу. У табл. 1 наведено види та пріоритетні програми допомоги Євросоюзу Україні.

Для ефективного використання наданої донорами підтримки уряду та донорам потрібно ретельно пропрацювати над питанням узгодження напрямів міжнародної допомоги, зокрема допомоги ЄС, та пріоритетних напрямів розвитку України.

Варто також зазначити, що Україні потрібно не лише збільшувати прозорість даних і надавати статистику щодо наданої допомоги, а й ретельніше відстежувати ефективність цієї допомоги. Це дасть змогу збільшити вплив отриманої допомоги на економічний розвиток країни.

Завдяки проведеному аналізу виявлено, що сьогодні, незважаючи на безпрецедентну допомогу Європейського Союзу в здійсненні реформ, покликаних сприяти економічному зростанню та підвищенню добробуту населення, існують певні перешкоди різного характеру на шляху України до ЄС і вони є досить значними, хоча й не переборними.

Отже, необхідно виділити внутрішні чинники, що гальмують рух України до ЄС: по-перше, це повільність у проведенні економічних реформ, відсутність помітних результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій; по-друге, тривогу викликає рівень корупції та економічної злочинності; по-третє, відсутність консенсусу стосовно європейського вибору серед населення; по-четверте, явний дефіцит досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед серед політичної еліти і державних службовців України; по-п'яте, величезний розрив у рівнях економічного розвитку України і європейських країн; по-шосте, значна відмінність рівня життя населення; по-сьоме, невідповідність правових систем.

Аналіз сильних і слабких сторін інтеграції України до ЄС, очікувані можливості й загрози

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Політичні переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – європейська колективна безпека; – членство в НАТО; – стійка плюралістична демократична правова держава; – розбудова демократичних інституцій. 	<p>1. Політичні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – часткова втрата суверенітету; – невизначеність місця України в стратегії розвитку ЄС; – погіршення відносин із країнами Митного союзу
<p>2. Економічні переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – макроекономічна стабільність; – технологічна модернізація; – забезпечення вільного доступу до новітніх технологій, капіталу, інформації; – надання субсидій сільському господарству; – залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій в українську економіку; – створення нових робочих місць; – спільні митні тарифи; – антидемпінгова політика; – протекціонізм і контроль експорту. 	<p>2. Економічні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – низький рівень ВВП та дохід на душу населення; – втрата конкурентоспроможності певних галузей економіки; – недостатньо високий рівень наповнення вітчизняними товарами внутрішнього ринку; – неконкурентоспроможна на зовнішньому ринку продукція; – складність переходу на європейський рівень цін; – квотування певних видів товарів; – відтік кваліфікованої робочої сили
<p>3. Соціальні переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ефективний захист прав людини в інституціях ЄС; – упровадження соціальних стандартів у сферах охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту та соціального страхування; – ефективний захист прав працівників; – забезпечення високого рівня життя населення; – відкриття кордонів до вільного пересування населення; – розвинена система охорони довкілля; – формування нового загальнодержавного менталітету. 	<p>3. Соціальні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ускладнення візового режиму зі східними сусідами
Можливості	Загрози
<p>1. Політичні перспективи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановлення стабільної політичної системи; – зменшення корупції; – сприйняття України як важливого суб'єкта політичних відносин; – активізація співробітництва у боротьбі з організованою злочинністю, контрабандою, нелегальною міграцією, наркобізнесом. 	<p>1. Політичні загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> – небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом.
<p>2. Економічні перспективи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу; – упровадження стандартів ЄС у виробництві; – уніфікація цін на енергоносії; – транспортні перевезення в рамках країн-учасниць; – вихід на ринок ЄС; – підвищення конкурентної спроможності вітчизняного товаровиробника; – підвищення кваліфікації робочої сили; – надання пріоритетів інтелектуальним інвестиціям у високі технології; – використання фондів регіонального розвитку ЄС для прискореного виходу на вищий рівень економічного розвитку стосовно країн Євросоюзу. 	<p>2. Економічні загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> – переміщення до України шкідливих виробництв; – використання дешевої ресурсно-сировинної бази України; – скорочення обсягів традиційного українського експорту до ЄС; – використання дешевої робочої сили України; – витіснення національних товаровиробників із внутрішнього ринку; – високі європейські ціни.
<p>3. Соціальні перспективи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування середнього класу; – права на вільне працевлаштування; – адекватна оплата та безпека праці; – реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту; – соціальне партнерство між урядом, бізнесом та робітниками. 	<p>3. Соціальні загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поглиблення демографічного спаду; – незаконна міграція населення та вплив кадрів; – зростання безробіття.

Підводячи підсумок, зазначимо, що європейська інтеграція є стратегічною ціллю нашої держави, закріпленою законодавчо. Аналіз позитивних та негативних наслідків дав змогу оцінити можливості України з можливим використанням позитивних моментів євроінтеграції та одночасним виробленням програми дій щодо безболісної інтеграції України з урахуванням існуючих загроз та досвіду країн, які нещодавно стали членами Євросоюзу.

Отже, враховуючи вплив інтеграційних чинників на політичну, економічну та соціальну сфери держави, значно перспективнішим усе ж залишається вступ України до Європейського Союзу, на шляху до якого країна зробила вже багато зусиль та буде вдосконалюватися, щоб у найближчій перспективі стати членом ЄС.

Список використаних джерел:

1. Федоришина О.О. Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу. URL : <http://www.economy.nauka.com/?op=1&z=1103>.
2. Деліні М.М. Проблеми інтеграції України в світове співтовариство в сучасних умовах. URL : <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/12.pdf>.
3. Багатуренко А.О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України. URL : [http://jrnл.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5915/6665](http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5915/6665).
4. Українці назвали головні перешкоди до євроінтеграції. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2495901-ukraincinazvali-golovni-pereskodi-dla-evrointegracii.html>.
5. Тодошук А.В. Україна в інтеграційних процесах: ризики та переваги. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/168.pdf>.
6. Пріоритети допомоги ЄС Україні: взаємовигідний рух назустріч. URL : http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products?pid=5989.
7. Допомога ЄС Україні. URL : <http://eeas.europa.eu/headquarters-headquarters-homepage/1937/>.
8. Відносини між ЄС та Україною: інформаційна довідка, 6 березня 2018 р. URL : https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/29685/node/29685_uk.
9. Сабан М.В. Переваги і недоліки інтеграції України до ЄС. URL : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm.